

Operativne prakse u privatnom arhivu Branka Cvjetanovića, suradnika Andrije Štampara

Matej Knežević 

Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Klinika za urologiju, Zagreb 

Hrvatsko katoličko sveučilište, Medicinski fakultet, Zagreb 

matejknezevic1@gmail.com

SAŽETAK: Rad se temelji na dosad neobrađenoj arhivskoj građi vezanoj uz djelovanje Branka Cvjetanovića, jednog od bitnih aktera hrvatske i svjetske epidemiologije druge polovice XX. stoljeća. Umjesto klasične biografske ili historiografske rekonstrukcije, istraživanje promatra arhiv kao autonomni izvor znanja, odnosno kao materijalni, vizualni i administrativni trag stručnoga djelovanja, institucionalnih odnosa i svakodnevnih praksi javnoga zdravstva. Polazeći od arhiva kao aktivnoga epistemološkog prostora, a ne pasivnoga spremišta činjenica, rad analizira fotografije, dokumente, radne zapise i kontekstualne artefakte nastale u okviru epidemiološkoga rada na terenu i unutar zdravstvenih institucija. Poseban naglasak stavlja se na »radni život« znanosti: terenski rad, organizaciju i provedbu javnozdravstvenih kampanja, vizualnu dokumentaciju bolesti, populacije i infrastrukture, kao i administrativne procedure koje su oblikovale proizvodnju i primjenu epidemiološkoga znanja. Arhiv se pritom sagledava kao dinamičan sustav u kojem se znanstvena praksa odvija kroz operativne, logističke i komunikacijske procese koji nadilaze okvire formalnih publikacija. Analiza pokazuje kako se stručni autoritet i znanstvena legitimnost ne konstituiraju isključivo kroz znanstvene radove, nego i kroz svakodnevne prakse, birokratske obrasce i vizualne strategije bilježenja i kontrole zdravstvenih rizika. U širem smislu, rad razmatra arhiv kao medij koji omogućuje uvid u odnose između znanosti, države i društva, osobito u kontekstu socijalističkoga i postsocijalističkoga javnozdravstvenog sustava. Time se arhiv Branka Cvjetanovića sagledava ne samo kao dokumentacija jednog profesionalnog života nego i kao vrijedan izvor za proučavanje institucionalne kulture javnoga zdravstva i načina na koji se znanstveno znanje operacionalizira u društvenoj praksi.

Ključne riječi: Branko Cvjetanović; javnozdravstvena praksa; vizualna dokumentacija; znanstveni arhiv

 <https://orcid.org/0009-0002-1017-2407> [Matej Knežević]

 <https://ror.org/024a8dx81> [Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice]

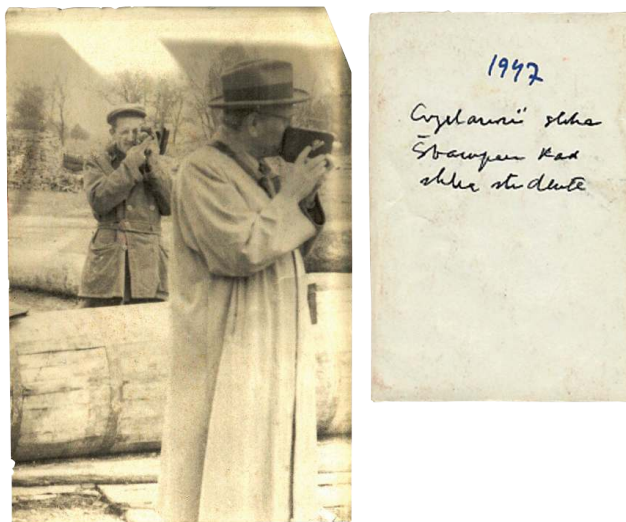
 <https://ror.org/022991v89> [Hrvatsko katoličko sveučilište]

1. Uvod – arhiv kao objekt analize

Arhivi medicinske znanosti najčešće se koriste kao pomoćni izvori potvrda kronologije, ilustracije biografija ili dopuna već kanoniziranog znanja. Fotografije i administrativni dokumenti pritom nerijetko ostaju u sjeni znanstvene povijesti, odnosno objavljenih radova, službenih izvještaja i institucionalnih narativa. Međutim, upravo u tim rubnim, često zanemarenim materijalima pohranjeni su tragovi stvarne svakodnevice znanstvenoga rada, odnosno njegove prostorne, vizualne i društvene dimenzije. Opsežna arhiva Branka Cvjetanovića, hrvatskoga epidemiologa čije je djelovanje obilježilo nekoliko desetljeća javnozdravstvene prakse, pruža rijetku priliku za takav pomak perspektive. Riječ je o heterogenom korpusu fotografija i dokumenata, koji ne bilježe samo rezultate rada već i njegove procese: teren, infrastrukturu, organizaciju zdravstvenih intervencija, profesionalne mreže i implicitne hijerarhije znanja. Ova građa omogućuje uvid u epidemiologiju kao operativnu disciplinu, duboko uronjenu u društveni i politički kontekst, a ne samo kao apstraktnu znanstvenu kategoriju. Cilj ovoga rada nije rekonstrukcija cjelovite biografije Branka Cvjetanovića niti evaluacija njegova znanstvenog doprinosa u klasičnom smislu. Umjesto toga, fokus je usmjeren na sam arhiv, na njegovu strukturu, medijalnost i potencijal značenja. Iz te namjere proizlaze i pitanja o tome što nam arhiv govori o načinu proizvodnje i komuniciranja znanja u određenom povijesnom trenutku te kako vizualni i administrativni zapisi nadopunjuju službene narative medicinske povijesti. Polazeći od interdisciplinarnoga okvira koji uključuje povijest medicine, vizualne studije i arhivsku teoriju, rad predlaže čitanje arhiva kao aktivnoga sudionika u proizvodnji znanja (Latour 1987; Schwartz i Cook 2002). U tom smislu, arhiv Branka Cvjetanovića ne funkcionira samo kao dokumentacija jednoga profesionalnog života nego i kao zrcalo širega sustava javnoga zdravstva, njegovih vrijednosti, ograničenja i nevidljivih praksi.

2. Branko Cvjetanović – profesionalni kontekst i javnozdravstveni okvir

Branko Cvjetanović je djelovao unutar javnozdravstvenoga sustava koji se u Hrvatskoj razvijao na temeljima socijalne medicine, snažno obilježen idejama i institucionalnim nasljedem Andrije Štampara, čija je koncepcija javnoga zdravstva, usmjerena na prevenciju, dostupnost zdravstvene skrbi, zdravstveno prosvjeđivanje i aktivnu ulogu države u zaštiti zdravlja, predstavljala normativni i organizacijski okvir, unutar kojega su se formirale generacije epidemiologa nakon Drugoga svjetskog rata. Cvjetanovićev profesionalni rad jasno se odvija u kontinuitetu s tim konceptualnim nasljedem (Slika 1).



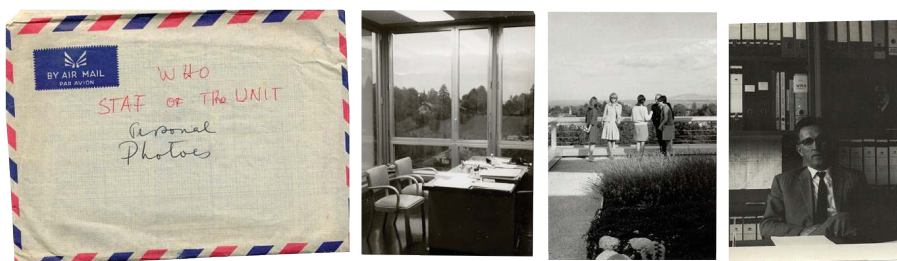
Slika 1. Branko Cvjetanović fotografira Andriju Štampara tijekom terenskoga rada sa studentima 1947 (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 1.** Branko Cvjetanović photographing Andrija Štampar during fieldwork with students, 1947 (owner: Boris Cvjetanović)

Cjeloviti rad Branka Cvjetanovića bio je usmjeren na terensku epidemiologiju, organizaciju preventivnih zdravstvenih mjera i operativnu provedbu javnozdravstvenih politika, osobito u kontekstu kontrole zaraznih bolesti i zdravstvene edukacije stanovništva. Svoj profesionalni medicinski put započeo je odmah po završetku studija 1946. zaposlenjem u Školi narodnoga zdravlja u Zagrebu (Slika 2). Ondje je djelovao sve do 1957., kada prelazi u Svjetsku zdravstvenu organizaciju (SZO), u kojoj do 1978. godine vodi Odjel za bakterijske bolesti sa sjedištem u Ženevi (Slika 3). U svojstvu stručnjaka Svjetske zdravstvene organizacije sudjelovao je u suzbijanju sedme pandemije kolere u Aziji i Africi. Godine 1973. razvio je prvo živo cjepivo protiv trbušnoga tifusa. Cvjetanović se paralelno bavio terenskim i laboratorijskim istraživanjima imunoprofilakse bakterijskih zaraznih bolesti, povezujući empirijski rad s analitičkim i modelskim pristupima te je ujedno bio jedan od pionira primjene kompjutoriziranih matematičkih modela u epidemiologiji.¹ Uz međunarodnu karijeru, bio je redoviti profesor Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Poseban doprinos hrvatskoj medicinskoj i javnozdravstvenoj znanosti predstavlja i njegovo autorstvo prvoga hrvatskog udžbenika iz epidemiologije, kojim je sustavno oblikovan domaći stručni vokabular i didaktički okvir discipline (Cvjetanović 1954).

¹ Cvjetanović, Branko. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026. Pristupljeno 21. 5. 2026. <<https://enciklopedija.hr/clanak/cvjetanovic-branko>>.



Slika 2. Laboratorij Škole narodnog zdravlja, Zagreb, 1951: Branko Cvjetanović s kolegama (*lijevo*); Branko Cvjetanović radi u laboratoriju (*desno*) (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 2.** Laboratory of the School of Public Health, Zagreb, 1951. Left: Branko Cvjetanović with colleagues. Right: Branko Cvjetanović working in the laboratory (owner: Boris Cvjetanović)



Slika 3. Svjetska zdravstvena organizacija, osoblje odjela, Ženeva, Švicarska 1966. Voditelj odjela: Branko Cvjetanović (*desno*) (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 3.** World Health Organization departmental staff, Geneva, Switzerland, 1966. Head of department: Branko Cvjetanović (*right*) (owner: Boris Cvjetanović)

Opis arhiva Branka Cvjetanovića

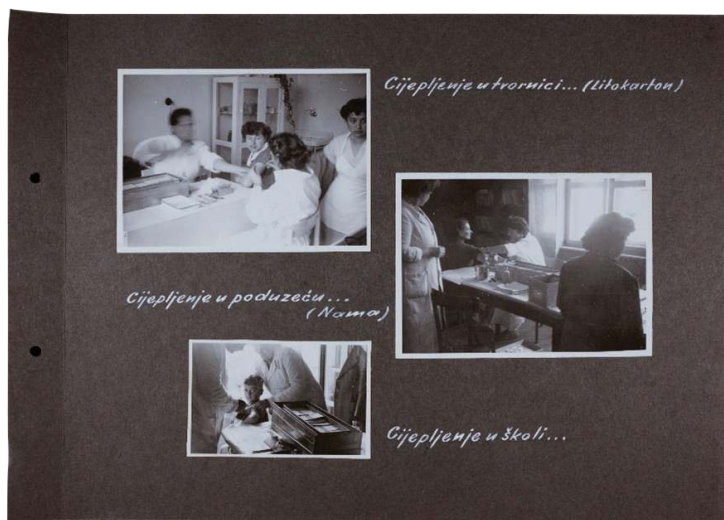
Privatni arhiv Branka Cvjetanovića obuhvaća heterogenu zbirku građe koja dokumentira različite aspekte njegova profesionalnog i osobnog djelovanja. U arhivu su zastupljeni vizualni zapisi, ponajprije fotografije, službeni dokumenti, radni zapisi, korespondencija, knjige i znanstveni radovi, zapisi s putovanja, osobni dnevници, novinski isječci, pozivnice te materijali vezani uz profesionalna priznanja i nagrade. Takva raznolikost ne odražava samo širinu Cvjetanovićeva djelovanja nego i višestruke registre u kojima se epidemiološki rad odvijao: znanstveni, administrativni, edukativni i diplomatski. Vizualna građa čini posebno istaknut segment arhiva, no ona je u stalnoj relaciji s tekstualnim izvorima. Fotografije su često dopunjene bilješkama, datumima, imenima sudionika i kontekstualnim objašnjenjima, čime se briše stroga granica između vizualnoga i pisanoga zapisa. Arhiv sadržava oko petsto originalnih fotografskih zapisa. Opsežan broj službenih dokumenata i radnih materijala pruža uvid u institucionalne procedure, organizaciju rada i stručne prioritete, dok

korespondencija, osobni dnevnik i zapisi s putovanja otvaraju prostor za razumijevanje svakodnevnih logistike i međunarodnih dimenzija epidemiološkog djelovanja. Kronološki, arhiv obuhvaća razdoblje od 1939. do 1998. godine, s najvećom gustoćom građe u 1970-im godinama, kada je Cvjetanović djelovao u okviru SZO-a. Upravo je to razdoblje obilježeno intenzivnom međunarodnom mobilnošću, terenskim radom i sudjelovanjem u globalnim javnozdravstvenim programima, što se jasno odražava u strukturi i sadržaju arhiva. Tematski raspon arhiva proteže se od privatnih zapisa do strogo profesionalne dokumentacije. Zastupljene su teme vezane uz znanstveni i medicinski rad, epidemiološka istraživanja, javnozdravstvene intervencije, edukativno djelovanje, nastavu i stručna predavanja, ali su tu i segmenti koji svjedoče o društvenim, kulturnim i institucionalnim kontekstima u kojima se taj rad odvijao. Takva tematska širina omogućuje čitanje arhiva ne samo kao stručne dokumentacije nego i kao zapisa o društvenoj ulozi znanosti u određenom povijesnom trenutku. Također, arhiv ne nudi jedinstvenu, linearno strukturiranu naraciju, nego sačinjava slojevit mrežu tragova koji odražavaju Cvjetanovićev rad kao praktično i kontekstualno uvjetovano djelovanje.

3. Vizualni zapisi i epidemiologija *na terenu*

Vizualna građa u arhivu Branka Cvjetanovića ne funkcionira kao ilustrativni dodatak tekstualnim izvorima, već kao sastavni dio profesionalne prakse. Fotografije su proizvedene kao radni zapisi terenskih uvjeta, institucionalnih susreta, obrazovnih aktivnosti i javnozdravstvenih intervencija. U tom smislu, fotografija u ovom arhivu djeluje kao operativni i radni alat epidemiologije, paralelan pisanim izvještajima i administrativnim zapisima. Arhiv obuhvaća širok raspon motiva, uključujući osobne i obiteljske fotografije, prizore s predavanja, kongresa i skupština, sastanke u okviru SZO-a, terenski rad, javnozdravstvene kampanje, kao i prizore s brojnih internacionalnih putovanja. Ovakva raznolikost ne upućuje samo na privatni karakter zbirke nego i na isprepletenost profesionalnog i osobnog u životu javnozdravstvenoga stručnjaka čije se djelovanje odvija u stalnoj mobilnosti.

Posebno su zastupljene fotografije koje prikazuju zdravstvenu i društvenu infrastrukturu: bolnice, laboratorije, terenske stanice, kampove, kao i prostorne uvjete u kojima se provode epidemiološke mjere. Populacija se pojavljuje uglavnom u kontekstu intervencije, primjerice tijekom cijepljenja, pregleda, edukativnih aktivnosti ili terenskih istraživanja, rijetko kao individualizirani subjekt, a češće kao kolektivni entitet unutar javnozdravstvenoga procesa (Slike 4 i 5). U tome smislu, fotografije ne bilježe bolest, nego rad oko bolesti: organizaciju, logistiku i provedbu mjera. Vizualni fokus usmjeren je na čin djelovanja, što je u skladu s preventivnom i operativnom logikom epidemiologije kakva se razvijala u drugoj polovici XX. stoljeća.



Slika 4. Fotodokumentacija i opis – Kontrolirano terensko ispitivanje cjepiva protiv tifusa, Osijek 1954–55. Branko Cvjetanović provodi cijepljenje (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 4.** Photographic documentation and description: controlled field trial of the typhoid vaccine, Osijek, 1954–1955. Branko Cvjetanović administering vaccinations (owner: Boris Cvjetanović)



Slika 5. Terenski rad u sklopu aktivnosti Svjetske zdravstvene organizacije – Sjeverna Nigerija, 1969. (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 5.** Fieldwork as part of World Health Organization activities: Northern Nigeria, 1969 (owner: Boris Cvjetanović)

Jedan od najupečatljivijih aspekata arhiva jest njegova razina unutarnje organizacije i autorske kontrole. Fotografije su sustavno razvrstane u tematske cjeline (osobne fotografije, putovanja, predavanja, SZO, Andrija Štampar, terenski rad), pri čemu je gotovo svaka fotografija označena godinom, mjestom i događajem. Često je naznačen i službeni fotograf, što dodatno potvrđuje institucionalni karakter vizualne produkcije. Osobito je zanimljiv arhivistički trenutak u kojem Cvjetanović na poledini skupnih fotografija iscrtava konture svih prikazanih osoba te izrađuje legendu s imenima i funkcijama. Time se fotografija iz vizualnog zapisa transformira u identifikacijski dokument, a anonimna masa sudionika u precizno mapiranu mrežu profesionalnih odnosa (Slika 6). U pojedinim slučajevima fotografije sadržavaju i vlastoručne potpise svih prisutnih, što dodatno naglašava međunarodni i interkulturalni kontekst rada. Jednako su važni i intimni, emocionalni ili privatni prizori, često povezani s profesionalnim kontekstom. U cjelini, vizualni zapisi u arhivu Branka Cvjetanovića svjedoče o epidemiologiji kao praktičnoj, terenski utemeljenoj znanosti, u kojoj fotografija služi kao sredstvo bilježenja, kontrole, komunikacije i pamćenja, a ne kao puka ilustracija već proizvedenoga znanja (Caraffa 2018, Cvjetanović 1961).



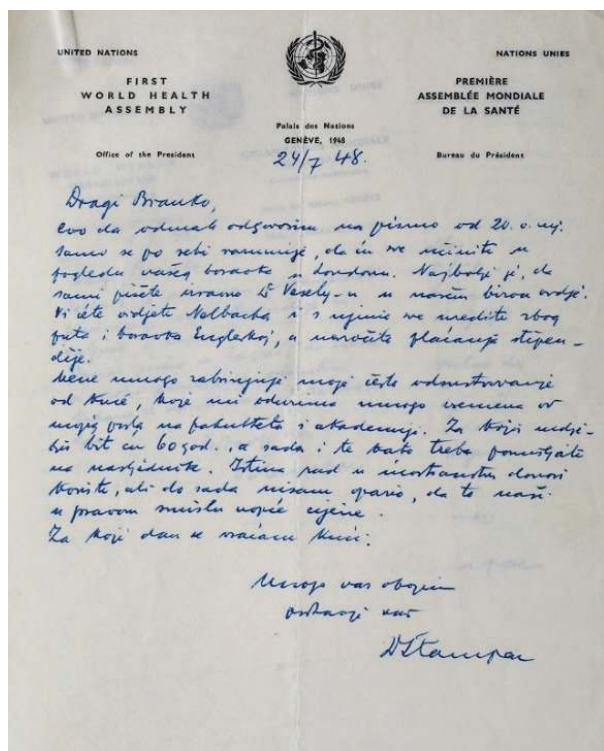
Slika 6. Fotodokumentacija i opis – Tečaj iz matematičkog modeliranja diarelnih bolesti u Rangoonu, Burma, 1982. Voditelj tečaja – Branko Cvjetanović (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 6.** Photographic documentation and description: Course on mathematical modelling of diarrhoeal diseases in Rangoon, Burma (today Yangon, Myanmar), 1982. Course director: Branko Cvjetanović (owner: Boris Cvjetanović)

4. Administrativni i profesionalni identitet

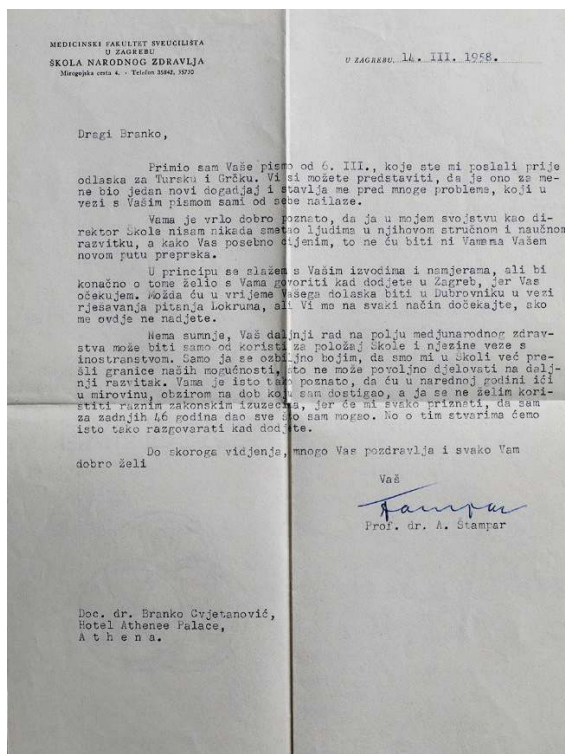
U arhivu Branka Cvjetanovića administrativna dokumentacija zauzima središnje mjesto u razumijevanju epidemiologije kao primijenjene znanstvene prakse. Dopisi, izvješća, zapisnici, interne bilješke i službena korespondencija ne funkcioniraju isključivo kao prateći administrativni okvir znanstvenoga i profesionalnoga rada, nego kao njegovi aktivni nositelji. Upravo se kroz takve dokumente epidemiološko znanje proizvodi, verificira, prenosi i operacionalizira u konkretnim javnozdravstvenim situacijama. Za razliku od znanstvenih publikacija, koje su usmjerene na stabilizaciju rezultata i teorijskih modela, administrativni dokumenti bilježe procesualnost rada: faze odlučivanja, pregovaranja, prilagodbe lokalnim uvjetima i

koordinacije različitih aktera. U tome smislu oni djeluju kao specifičan medij, u kojem se znanje oblikuje u dijalogu između stručnih procjena, institucionalnih zahtjeva i političko-administrativnih okvira.

Analiza arhivske građe pokazuje da se profesionalni autoritet epidemiologa ne gradi isključivo kroz znanstvene radove i formalne akademske reference. U slučaju Cvjetanovića, autoritet se uspostavlja kroz kontinuiranu prisutnost na terenu, sudjelovanje u međunarodnim javnozdravstvenim programima, sposobnost koordinacije kompleksnih intervencija te kroz povjerenje koje mu daju međunarodne institucije (Šošić, Božikov i Teuber 2007). Korespondencija, kako institucionalna tako i osobna, otkriva gustu mrežu odnosa u kojoj se znanstvena ekspertiza potvrđuje kroz praktično djelovanje. Posebno su indikativni primjeri razmjene s Andrijom Štamparom, u kojima se jasno očituje kontinuitet profesionalnih vrijednosti, ali i prijenos autoriteta unutar generacijske i institucionalne hijerarhije (Cvjetanović 1990). Takvi zapisi ne služe samo razmjeni informacija nego i učvršćivanju zajedničkoga stručnog jezika i normi djelovanja (Slike 7 i 8).

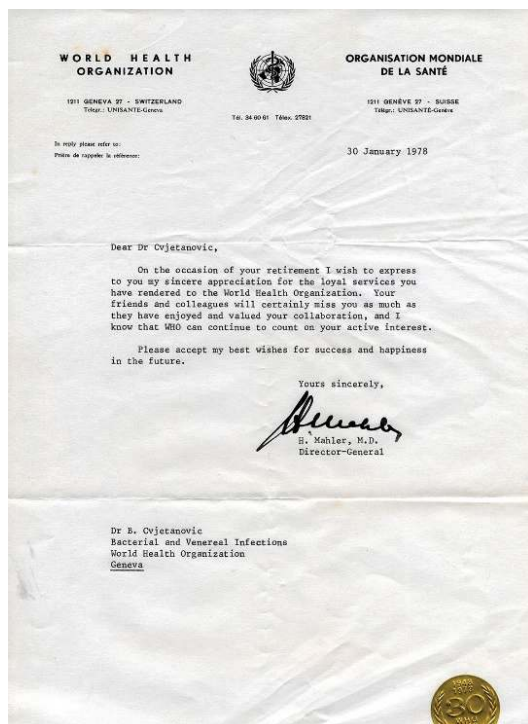


Slika 7. Pismo Andrije Štampara upućeno Branku Cvjetanoviću, 29. VII. 1948 (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 7.** Letter from Andrija Štampar to Branko Cvjetanović, 29 July 1948 (owner: Boris Cvjetanović)



Slika 8. Pismo Andrije Štampara upućeno Branku Cvjetanoviću, 14. III. 1958 (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 8.** Letter from Andrija Štampar to Branko Cvjetanović, 14 March 1958 (owner: Boris Cvjetanović)

U arhivu je snažno prisutan kolektivni aspekt epidemiološkoga rada. Terenski izvještaji, timska korespondencija i dokumentacija vezana uz suradnju s nacionalnim zdravstvenim službama i SZO-om svjedoče o tome da se epidemiološko znanje proizvodi u mreži institucija, stručnjaka i administrativnih struktura. Pojedinaac u tom procesu ne djeluje kao izolirani autor, nego kao posrednik i koordinator različitih razina odlučivanja. Cvjetanović se u tom kontekstu pojavljuje kao čvorište profesionalne mreže: figura koja povezuje lokalne terenske podatke s globalnim strategijama javnoga zdravstva, znanstvenu ekspertizu s administrativnim provedbenim mehanizmima, te nacionalne zdravstvene sustave s međunarodnim institucijama (Miletić-Medved, Božikov i 2012). Njegova uloga nije prvenstveno vidljiva u singularnim autorskim gestama, nego u sposobnosti održavanja i aktiviranja složenih mreža suradnje (Slike 9 i 10). U tom smislu, arhiv Branka Cvjetanovića omogućuje pomak analitičkoga fokusa s individualnoga znanstvenog opusa na infrastrukturu znanja, dokumente, institucije i odnose kroz koje se epidemiologija ostvaruje kao društveno relevantna praksa (Caraffa 2022).



Slika 9. Zahvala generalnog direktora Svjetske zdravstvene organizacije H. Mahlera, prilikom umirovljenja Branka Cvjetanovića, Ženeva, Švicarska 30. I. 1978 (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 10.** Letter of appreciation from Halfdan Mahler, director-general of the World Health Organization, on the occasion of Branko Cvjetanović's retirement, Geneva, Switzerland, 30 January 1978 (owner: Boris Cvjetanović)



Slika 10. Skupština Svjetske zdravstvene organizacije, Ženeva, Švicarska 1956 (*lijevo*); Interregionalni seminar o organizaciji programa kontrole kolere – glavni tajnik: Branko Cvjetanović, prostori SZO-a, Manila, Filipini 1970 (*desno*) (vlasnik: Boris Cvjetanović) / **Figure 9.** Left: Assembly of the World Health Organization, Geneva, Switzerland, 1956. Right: Inter-regional seminar on the organisation of cholera control programmes. Secretary-general: Branko Cvjetanović, World Health Organization premises, Manila, Philippines, 1970 (owner: Boris Cvjetanović)

U pristupu arhivskom fondu Branka Cvjetanovića uvaženi su i suvremeni arhivistički uvidi o rukopisnim ostavštinama, koji naglašavaju da osobni arhivi omogućuju uvid u dimenzije djelovanja i iskustva koje izostaju iz službenih i institucionalnih zapisa i koji ističu osobne arhive kao neprocjenjiv izvor za razumijevanje društvene ukupnosti (Lučić 2014, 2015).

5. Zaključak: arhiv, vizualnost i administracija kao infrastruktura znanja

Analiza arhiva Branka Cvjetanovića pokazuje da se znanje ne može razumjeti isključivo kroz objavljene znanstvene radove i formalne teorijske doprinose. Arhiv, u svojoj materijalnoj, vizualnoj i administrativnoj slojevitosti, razotkriva pozadinu znanja unutar koje sačuvani materijali ne funkcioniraju kao sekundarni izvori, već kao međusobno povezani mediji kroz koje se znanstveni autoritet proizvodi, stabilizira i primjenjuje. Upravo u međuprostoru između vizualnoga bilježenja i administrativnoga upravljanja postaje vidljiva svakodnevna dinamika znanstvenoga rada koja često izostaje iz historiografskih i biografskih prikaza. U tom smislu, arhiv Branka Cvjetanovića ne svjedoči samo o profesionalnom putu jednoga epidemiologa, nego i o povijesno-specifičnim načinima na koje su znanost, država i međunarodne institucije surađivale u oblikovanju javnozdravstvenih politika tijekom druge polovice XX. stoljeća. Čitanje arhiva kao aktivnoga sustava, a ne kao pasivnoga spremišta, omogućuje pomak analitičkoga fokusa s pojedinačnih dostignuća na infrastrukturu znanja koja je omogućila njihovu realizaciju.²

LITERATURA

- Caraffa, Costanza. 2018. »Photographs as documents/photographs as objects: photo archives, art history and the material approach«. *Collection Building*, 37 (4): 146–150.
- Caraffa, Costanza. 2022. »Archival Transformations and the Value of Photographic Objects«. *Život umjetnosti*, 111(2): 26–47.
- Cvjetanović, Branko. 1954. *Osnovi epidemiologije*. Zagreb: Institut za higijenu rada Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.
- Cvjetanović, Branko. 1961. »Controlled field trials of prophylactics (with special reference to typhoid vaccines)«. *Journal of Hygiene Epidemiology Microbiology and Immunology*, 5: 7–21.
- Cvjetanović, Branko. 1990. »Homage to Andrija Stampar«. *World Health Forum*, 11: 376–380.
- Cvjetanović, Branko. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2026. Pristupljeno 21. 5. 2026. <<https://enciklopedija.hr/clanak/cvjetanovic-branko>>.

² Posebno zahvaljujemo Borisu Cvjetanoviću, nećaku Branka Cvjetanovića, koji je s iznimnom pažnjom i brigom očuvao, sustavno pohranio i digitalizirao cjelokupnu arhivsku građu te ju velikuodušno ustupio na uvid i analizu. Bez toga rada i povjerenja ovo istraživanje ne bi bilo moguće.

- Latour, Bruno. 1987. »From Weak to Strong Claims«. In: *Science in Action: How to Follow Scientists and Engineers Through Society*, 63–86. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Lučić, Melina i Marina Štambuk-Škalić (ur.). 2015. *Rukopisne ostavštine kao dio hrvatske baštine. Zbornik radova*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.
- Lučić, Melina. 2014. *Osobni arhivski fondovi*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.
- Miletić-Medved, Marica, Jadranka Božikov i Zvonimir Užarević. 2012. »Branko Cvjetanović i Branimir Richter – suradnici Andrije Štampara«. *ANALI Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku*, 28: 103–113.
- Schwartz, Joan M. i Terry Cook. 2002. »Archives, records, and power: The making of modern memory«. *Archival Science*, 2 (1–2): 1–19.
- Šošić, Zvonko, Jadranka Božikov i Marina Teuber. 2007. *Škola narodnog zdravlja »Andrija Štampar«: desetljeće obnove 1997.-2007.* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, str. 46.

OPERATIONAL PRACTICES IN THE PRIVATE ARCHIVE OF BRANKO CVJETANOVIĆ, AN ASSOCIATE OF ANDRIJA ŠTAMPAR

Matej Knežević

Sisters of Charity University Hospital Centre, Department of Urology, Zagreb
Catholic University of Croatia, Faculty of Medicine, Zagreb
matejknezevic@gmail.com

ABSTRACT: This paper is based on previously unexamined archival material related to the work of Branko Cvjetanović, one of the key figures in Croatian and global epidemiology in the second half of the 20th century. Rather than offering a conventional biographical or historiographical reconstruction, the study approaches the archive as an autonomous source of knowledge, understood as a material, visual, and administrative trace of professional activity, institutional relations, and everyday practices of public health. Treating the archive as an active epistemic space rather than a passive repository of facts, the paper analyses photographs, documents, working records, and contextual artefacts produced during epidemiological fieldwork and within health institutions. Special emphasis is placed on the »working life« of science: field operations, the organisation and implementation of public health campaigns, visual documentation of disease, population, and infrastructure as well as administrative procedures that shaped the production and application of epidemiological knowledge. In this respect, the archive is understood as a dynamic system in which scientific practice unfolds through operational, logistical, and communicative processes that extend beyond the framework of formal publications. The analysis demonstrates that professional authority and scientific legitimacy are constituted not only through scientific publications, but also through everyday practices, bureaucratic routines, and visual strategies of recording and managing health risks. More broadly, the paper considers the archive as a medium that provides insight into the relationships between science, the state, and society, particularly within the context of socialist and post-socialist public health systems. In this way, the archive of Branko Cvjetanović is interpreted not only as documentation of an individual professional career, but also as a valuable source for examining the institutional culture of public health and the ways in which scientific knowledge is operationalised in social practice.

Keywords: Branko Cvjetanović; public health practice; visual documentation; scientific archive



Članci su dostupni pod licencijom Creative Commons: Imenovanje 4.0 međunarodna (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Sadržaj se smije umnožavati, distribuirati, priopćavati javnosti, prerađivati i koristiti u bilo koju svrhu, uz obavezno navođenje autorstva i izvora.